
Saknr: 2020/35690-2
Saksbehandlar: Åshild Fossgard Sandøy
Dato: 30.01.2020

Til: Hovedutval for samferdsel og mobilitet
Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

Båtdrift i Sogn og Fjordane - status og framdriftsplan

1. Bakgrunn og føremål

Fylkesutvalet i Vestland fylke fatta følgjande vedtak i møte den 3. desember 2019:

- Fylkesutvalet ber om at dei nye miljøanboda vert gjennomført i tråd med stortingsvedtaka om krav til null- og lågutslepp for alle nye ferje – og hurtigbåtar. Fylkesutvalet ber om snarast mogleg innføring av nullutsleppsteknologi frå 2022 og seinast 2024 i tråd med ambisjonane vedtekne av fylkestinget i Sogn og Fjordane.*
- Rutepakke 2 og 3 vert gjennomført med utlysning så raskt som mogleg slik dei var planlagt av administrasjonen i Sogn- og Fjordane, men med moglegheit for justeringar i tråd med innspel som kom i høyringsprosessen (t.d. hybridifiseringgrad etc.)*
- For rutepakke 1 ønskjer ein å gjennomføre ein alternativ anskaffingsprosess, til dømes ein utviklingskontrakt, der målet er mulighet til nullutsleppsteknologi frå oppstart av ny kontrakt frå mai 2022, og krav til det seinast innan 2 år inn i ny kontraktperiode frå 1.mai 2024.*
- Fylkesutvalet ber administrasjonen om å innrette anboda på ein slik måte at ein er i posisjon til å motta støtte frå ordningar Klimasats, NOx-fondet og Enova, og evt. med ein opsjon i tråd med punkt 12 i Sogn og Fjordane sitt vedtak om å synleggjere skilnad i kostnad på nullutslepp og konvensjonell teknologi.*
- Fylkesutvalget legg til grunn at meirkostnadar som Vestland fylke vil få for å gå føre med gjennomføring av Stortingsvedtaka vil bli kompensert med auka midlar i inntektsramma til fylka.*

Arbeidet med gjennomføring av vedtaket er godt i gang og fylkesrådmannen vil med dette orientere om status.

2. Rutetilbodet

I tråd med vedtaket legg fylkesrådmannen til grunn rutetilbodet som planlagt av administrasjonen i Sogn og Fjordane. Eventuelle innspel om endringar vil bli vurdert.

Fylkesrådmannen vil kome attende med ei orientering om korleis ein kan innarbeide behovet for fleksibilitet i rutetilbodet innanfor dei tekniske løysingane.

3. Framdrift – rutepakke for rutepakke

Dei tre planlagde driftskontraktane inneheld samband med blant anna ulik sambandslengde, rutefrekvens og fartøystorleik. Dei vedtekne føringane om nullutsleppsteknologi og atterhald om statleg støtte er også noko ulik for kvar av kontraktane. Dette gjer at avklaringsbehov og marknadenes innovasjonsbehov er tilsvarande ulikt for kvar av rutepakkeane. Det blir derfor lagt opp til ulike løp for dei tre kontraktane.

3.1. Lokalbåtsambanda i Gulen og Solund - Rutepakke 3

Driftskontrakten omtalt som Rutepakke 3 inneheld drift av lokalbåtsambanda i Gulen og Solund. Sambanda i kontrakten har låg ruteproduksjon, låg fart og vert drifta med små båtar. I samsvar med vedtaket frå desember vil fylkesrådmannen kunngjere konkurranse om drift av desse sambanda om kort tid. Det vil for denne rutepakka vere høve til å nytte konvensjonell diesel for desse sambanda og det vert lagt opp til ein kontraktsvarigheit på 3,5 år med to år opsjon.

Nokre aktivitetar står att før konkurransen kan kunngjerast. For å sikre likebehandling mellom tilbydarane i konkurransen må ein hente inn relevant informasjon om alle dei 31 kaiane, samt inngå leigeavtale med alle kaieigarane. Arbeidet er starta opp, og ein tek sikte på å ferdigstille dette tidkrevjande arbeidet i løpet av mars. Parallelt blir det arbeidd med å ferdigstille konkurransegrunnlaget. Konkurransen vil etter planen kunngjerast i slutten av mars 2020. Fylkesrådmannen tek sikte på leggje fram ei sak til hovudutval for samferdsel og mobilitet og fylkesutvalet sine møter i mars knytt til kunngjering av denne konkurransen.

3.2. Ekspressbåtsambanda - Rutepakke 1

Kontrakten består av tre ekspressbåtsamband mellom Bergen og Selje, Flåm og Sogn. Sambanda vert i dag drifta med fire fartøy som held ei gjennomsnittleg fart på om lag 32 knop og har kapasitet for om lag 300 passasjerar. Sambandslengdene er på mellom 250 og 300 km i kvar retning og utgjer nokre av dei mest energikrevjande båtsambanda på kysten. Vedtaket fastset at ein skal ta i bruk ein utviklingskontrakt eller liknande for å oppnå drift med nullutsleppsteknologi innan mai 2024. Vi førebur no ein utviklingskontrakt som kan utløyse den naudsynte utviklinga.

3.2.1. Status teknologi og utviklingsløp

Det er starta opp mange ulike utviklings- og testprosjekt rundt om i landet knytt til båt drift med nullutsleppsteknologi. Tabellen under viser nøkkeltal for eit utval av desse:

Fartøy	Kapasitet	Fart	Distanse	Ferdigstilling
Ampere og andre ferjer	12-129 PBE	12-14 knop	5-15 km	2015-2020
BB Green prototype	80 PAX	28 knop	25 km	2016
Future of the fjords	400 PAX	16 knop	55-75 km	2018
(Rødne Lysefjorden)	297 PAX	19 knop	80 km	2020
TrAM	147 PAX	23 knop	22-50 km	2021

Som oversikta over syner er det ingen av desse prosjekta som kan samanliknast med ekspressbåtsambanda i rutepakke 1 når det gjeld kombinasjonen fartøystorleik, fart og sambandslengde.

Gjennom Trøndelag fylkeskommune sitt prosjekt «Fremtidens hurtigbåt» har marknaden skissert ulike nullutsleppskonsept for mellom anna sambandet Kristiansund – Trondheim. Dette er eit samband som er samanliknbart med dei aktuelle ekspressbåtsambanda. Dei framlagde løysingane er til dels ikkje utprøvde eller kommersielt tilgjengelege og krev fortsatt vidare utvikling. Dei ulike konseptane sine kostnadsestimat, deira konsekvensar for rutetilbodet, og vurdering av tryggleik og komfort er ikkje samanliknbare.

Det vidare utviklingsløpet for nullutslepp på slike samband omfattar konkretisering og godkjenning, samt testing og verifisering av løysinga. Følgjande milepælar vert vurdert som vesentlege:

- Oppdragsgjevar sine krav til endeleg transportteneste, til dømes passasjerkomfort, fleksibilitet i rutetilbodet, og driftstryggleik.
- For hydrogen: Regelverksutvikling for energilager om bord og energioverføringa frå kai til fartøy.
- Fartøydesign med naudsynte godkjenningar frå klaseselskap og Sjøfartsdirektoratet.
- Prising av vald og godkjend fartøydesign.
- Bygging av testfartøy.
- Pilotdrift under definerte forhold for å verifisere om oppdragsgjevar sine krav til endeleg transportteneste vert oppfylt.

Dette utviklingsløpet, illustrert under, vert lagt til grunn for vidare dialog med næringa og støtteapparatet.

3.2.2 Samarbeid og dialog

Det er etablert eit samarbeid med Trøndelag fylkeskommune for å drive utviklingsløpet vidare. Også Troms og Finnmark fylkeskommune har meldt interesse for å delta i dette samarbeidet. Det er starta ein dialog med Enova for å vurdere korleis anskaffinga, utviklingsløpet og statleg medfinansiering må tilpassast kvarandre. Det blir også lagt opp til å søkje om støtte til sjølve utviklingsløpet saman med andre fylkeskommunar.

I forkant og undervegs i utviklingsløpet vil det vere svært viktig med god dialog med dei aktuelle marknadsaktørane om prosessen, konkretiseringa av dei tekniske løysingane og ansvarsfordelinga mellom partane. Trøndelag fylkeskommune har motteke støtte frå Miljødirektoratet for å saman med andre fylkeskommunar gjennomføre dialog med til dømes verft, operatørselskap, designmiljø og leverandørmarknaden. Skyss/Kringom legg opp til dialog med relevante aktørar innan energioverføring – dette er planlagt i midten av februar og er allereie kunngjort.

Fylkesrådmannen vil kome tilbake med ei orientering når innspel frå marknaden er mottatt og eit felles forslag til prosjektplan for utviklingsløpet er utarbeidd saman med dei andre fylkeskommunane og tilpassa støtteapparatet.

3.2.3 Tilrettelegging på kai

Som for rutepakke 3 (punkt 3.1) er det også for rutepakke 1 naudsynt å hente inn informasjon om dei aktuelle kaiane (21 stk.), samt inngå leigeavtale med dei relevante kaieigarane. Utover dette vil ein leggje til rette for energiforsyning for nullutsleppsløysingar ved å snarleg gå i dialog med nettselskapa om tilgjengeleg effekt og kostnader knytt til nettoppgradering for batterielektriske løysingar og eventuell hydrogenproduksjon. Tilgjengeleg areal for lade- og fylleinfrastuktur må også kartleggast.

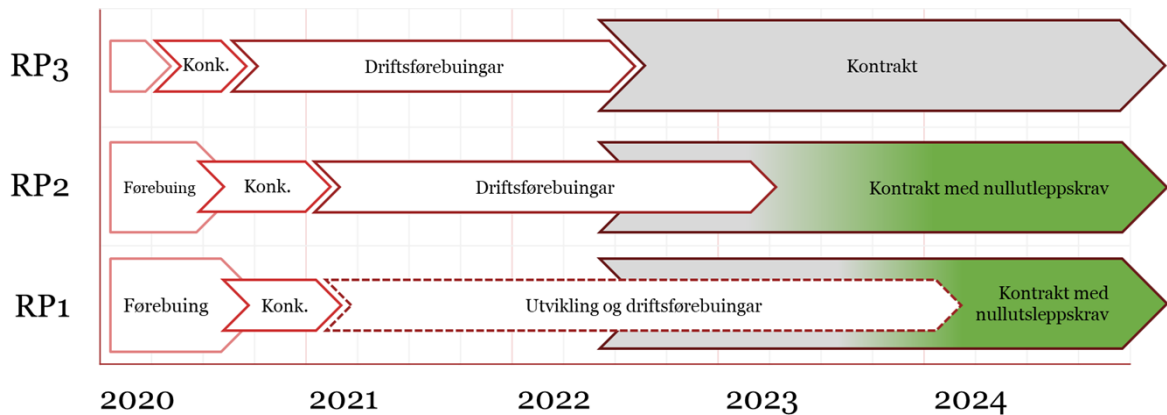
3.3. Lokalbåtsambanda - Rutepakke 2

Kontrakten for Rutepakke 2 omfattar seks lokalbåtsamband i kommunane Kinn, Bremanger, Vik og Høyanger. Sambanda vert i dag drifta av seks fartøy som held ei gjennomsnittleg fart på mellom 23 og 28 knop. Sambandslengdene varierer mellom 22 og 105 km og sambanda anløper totalt 42 kaiar. Vedtaket inneber at tre av desse sambanda skal driftast med konvensjonelt drivstoff (to fartøy) og tre av dei med nullutsleppsløysingar (fire fartøy). Sambanda som skal driftast med nullutslepp har ei sambandslengde på 50-60 km.

I samsvar med vedtaket frå desember 2019 arbeider fylkesadministrasjonen for å tilrettelegge konkurransen om drift av rutepakke 2 slik at fylkeskommunen og/eller vinnande operatør av kontrakten vil kunne motta støtte frå dei ulike støtteorgana. Dette arbeidet inneber blant anna dialog og avklaringar med Enova og leverandørmarknaden. Fylkesrådmannen vil kome attende med ei orientering så snart det er avklart kva eventuelle justeringar som må gjerast, og før konkurransen vert kunngjort. Parallelt med desse avklaringane vil det bli arbeidd med tilsvarande avklaring av trong for kai- og nettoppgradering som for rutepakke 1 (punkt 3.2.3). Fylkeskommunen må før kunngjering inngå leigeavtalar for 42 kaiar.

4. Fylkesrådmannen si vurdering

Tidsløpet fram mot å ha på plass nye kontraktar med nullutsleppsløysingar innan april 2024 kan illustrerast slik:

Basert på innspel så langt er dette vurdert å vere ein ambisiøs tidsplan. Framdrifta for kontraktane med nullutsleppskrav føreset ei teknologisk utvikling.. Som skildra for rutepakke 1 er dette ein omfattande prosess, og marknaddialogen som er under arbeid kan gje ei betre vurdering av handlingsrommet. I tillegg er Vestland fylkeskommune avhengig av statleg medfinansiering.

Det er avgjerande at anskaffinga tek omsyn både til dei ambisiøse klimamåla og fylkeskommunen sin økonomi, innafor ramma til ei forsvarleg offentleg anskaffing. Fylkesrådmannen tek derfor atterhald om at denne planen må justerast noko dersom tilbakemeldingane frå marknaden tilseier det.

Fylkesrådmannen tek sikte på å gje jamnlege orienteringar frå arbeidet.